

8 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

1^ο Γυμνάσιο Πυλαίας

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΩΝ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι γυναίκες στην Ευρώπη αρχίζουν να διεκδικούν το δικαίωμά τους στη μόρφωση κατά τον 19ο αιώνα.

Έντονος είναι στην αρχή ο διαχωρισμός των φύλων στο σχολείο με χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Βικτοριανής εποχής όπου οι λέξεις «κορίτσια» και «αγόρια» ήταν σκαλισμένες στον τοίχο στις δύο διαφορετικές εισόδους των αγγλικών σχολείων

Το δικαίωμα φοίτησης των κοριτσιών στην Ελλάδα, στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση κατοχυρώνεται νομοθετικά με το διάταγμα του **1834**.

Η εκπαίδευσή τους όμως περιλαμβάνει πιο απλοποιημένα μαθήματα

ενώ απαγορεύεται η συνεκπαίδευση (δηλαδή στο ίδιο σχολείο με τα αγόρια).

Στόχος της εκπαίδευσης των κοριτσιών εκείνα τα χρόνια δεν είναι η επαγγελματική αποκατάσταση αλλά η «ηθικοποίησή» τους και η προετοιμασία τους για να γίνουν καλές μελλοντικές σύζυγοι και μητέρες.

Η κατάλληλη εκπαίδευση για τα κορίτσια της εποχής είναι αυτή που ταιριάζει σε στοιχεία «ανατροφής» και στα «έμφυτα» χαρακτηριστικά τους, τη μητρότητα και τη φροντίδα της οικογένειας

Κατά συνέπεια τα κορίτσια θα πρέπει να είχαν μόνο τέτοια εκπαίδευση που να ταιριάζει με το «φυσικό τους προορισμό».

Έτσι η παραχώρηση του δικαιώματος της εκπαίδευσης στα κορίτσια όφειλε όχι μόνο να είναι συμβατή με τον κοινωνικό τους ρόλο, αλλά ουσιαστικά να τις προετοιμάζει γι' αυτόν χωρίς να απειλεί το θεσμό της οικογένειας συμβάλλοντας στην «παρεκτροπή» τους.

Παρθεναγωγείο βόλου

Απαγορεύεται η συνεκπαίδευση από το 1852 και δημιουργούνται δημοτικά σχολείων αρρένων και θηλέων από τη διαφοροποιημένη εκπαίδευση, ίσχυσε σε όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα διαφορετικό αναλυτικό πρόγραμμα και βιβλία, υποστηρικτικά της αντίληψης για τη διαφορετική «φύση» των γυναικών και για την περιορισμένη νοητική τους ικανότητα. Τα κορίτσια εντρυφούν στα εργόχειρα και τα χειροτεχνήματα, στην οικιακή οικονομία και τη θρησκευτική παιδεία (Φουρναράκη, ό.π.) και διδάσκονται τα μαθήματα «επί το απλουστέρον»

Μολονότι είναι υποχρεωτική η δημοτική εκπαίδευση των κοριτσιών, τα ποσοστά αποχής τους παραμένουν σχεδόν σε όλο το 19ο αιώνα υψηλά και αντίστοιχα υψηλός είναι ο αναλφαβητισμός των κοριτσιών. Όσο δε απομακρύνεται κανείς από τις πόλεις ή πλησιάζει τα χαμηλότερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα τόσο τα ποσοστά συμμετοχής μειώνονται.

Η Μέση εκπαίδευση των κοριτσιών καλύπτεται από τα
Παρθεναγωγεία με σκοπό να «καταστήσουν τας
παιδευόμενας καλές θυγατέρας και οικοδεσποίνας»

Η φοίτηση σε διαφορετικού τύπου σχολεία στηρίζεται πάλι σε
διάκριση της στοχοθεσίας για την εκπαίδευση των φύλων και τον
κοινωνικό τους ρόλο: «να παρασκευάσωμεν τους μόν παίδας
χρηστούς πολίτας, τα δε κοράσια φρονίμους δεσποινίδας και
αρίστας μητέρας1»

(Ημερολόγιον της Εφημερίδος των Κυριών 1888)

Το περιεχόμενο των μαθημάτων είναι διαφορετικό σε σχέση με τα γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται στα Γυμνάσια και Ελληνικά σχολεία αρρένων, αλλά και τα χρόνια φοίτησης είναι λιγότερα. Τα κορίτσια στα Παρθεναγωγεία ενισχύονται στις φυσικές δεξιότητες του

«φυσικού» προορισμού τους. Ξένες γλώσσες, μουσική, στοιχεία για την ανατροφή των μελλοντικών παιδιών τους, οικιακή οικονομία, αρχαία ελληνικά..., ξεκάθαρα στοιχεία μιας εκπαίδευσης «διακοσμητικής», μιας προίκας συμβολικής.

Από το 1850 και μετά, που παρατηρείται έξαρση της «διακοσμητικής» εκπαίδευσης διαμορφώνεται το γυναικείο ιδεώδες που καθιερώνοντας ως μοναδικό αποδεκτό τρόπο ύπαρξης το γάμο, τη μητρότητα και τη νοικοκυροσύνη εξιδανικεύει τον ιδιωτικό ρόλο των γυναικών. Μόνη λύση για τα κορίτσια που δεν προέρχονταν από αστικές οικογένειες η φοίτηση στα διδασκαλεία της Φιλεκπαιδευτικής που θεσμοθετούνται και λειτουργούν παράλληλα με τα Παρθεναγωγεία. Το ιδιαίτερο

χαρακτηριστικό των διδασκαλείων της περιόδου είναι η ουσιαστική τους ταύτιση με τα Παρθεναγωγεία και στο επίπεδο των διδασκόμενων αντικειμένων και στο επίπεδο των χρόνων φοίτησης.

Το 1886 εγγράφεται στο ελληνικό πανεπιστήμιο η πρώτη γυναίκα,
και αργότερα πρώτη υποψήφια υφηγήτρια στην ιατρική σχολή,

η Αγγελική Παναγιωτάτου.

Η είσοδός της συνοδεύεται από προπηλακισμούς από καθηγητές
και φοιτητές:

«Σκούπα και φαράσι!... Στην κουζίνα στην κουζίνα!...».

Τα τυπικά εμπόδια συνίστανται στην υποβαθμισμένη Μέση

Εκπαίδευση των
κοριτσιών και στα
εξίσου

υποβαθμισμένα
απολυτήρια που
λαμβάνουν από τα
Παρθεναγωγεία.

Τα διπλώματα των
Παρθεναγωγείων
αφενός δε

θεωρούνται

ισότιμα με των

αγοριών αφού στηρίζονται στο «διακοσμητικό» αναλυτικό

πρόγραμμα, αφετέρου η είσοδος στο Πανεπιστήμιο επιτρέπεται

μόνο στους νέους, στους απόφοιτους δηλαδή των Γυμνασίων και

Ελληνικών σχολείων.

Σχολεία Κορησού 1912

istorikakastorias.blogspot.com

Το 1894 εγγράφεται η πρώτη γυναίκα σπουδάστρια στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πολυτεχνείου ενώ το 1901 εισάγονται οι πρώτες γυναίκες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει χαρακτηριστεί ως «αφιλόξενο» για τα κορίτσια ως τα μέσα περίπου του 20ού αιώνα

Στις αρχές του 20ου αιώνα υπήρχαν μόνο δύο επιλογές εκπαίδευσης - για τα κορίτσια ανώτερων στρωμάτων - στην Ελλάδα:

η «γενική διακοσμητική εκπαίδευση»

ή το επάγγελμα δασκάλας

Την περίοδο του Μεσοπολέμου σηματοδοτεί, εκτός των άλλων, η μεταρρύθμιση του 1929-30 που θεωρείται η πρώτη ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση της νεοελληνικής εκπαίδευσης. Σύμφωνα με αυτήν, η δημοτική εκπαίδευση των κοριτσιών εξομοιούται με την αντίστοιχη των αγοριών και γενικεύεται η συνεκπαίδευση (Νόμος 4397/1929).

Ουσιαστικά η θεσμοθέτηση της συνεκπαίδευσης αποτελεί νομιμοποίηση της άτυπης κατάστασης που ίσχυε από το 19ο αιώνα, που με την επισημοποίησή της συμβάλλει στη μείωση του γυναικείου αναλφαβητισμού.

Καθιερώνονται επίσης: 4τάξια Παρθεναγωγεία για τα κορίτσια που δεν επιδιώκουν πανεπιστημιακές σπουδές με πνεύμα «σύμφωνον με τον προορισμόν της μορφωμένης Ελληνίδος μητρός».

Γυμνάσια 6τάξια για τα κορίτσια που επιθυμούσαν πρόσβαση στο Πανεπιστήμιο, ή σε άλλα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Και στην περίπτωση των Γυμνασίων όμως, τονίζεται στις μεταρρυθμιστικές προτάσεις η ανάγκη διατήρησης του προορισμού των γυναικών, όπως αυτός εκφράζεται στο ζεύγος σύζυγος-μητέρα

Γι' αυτό το λόγο, μόνο τα κορίτσια διδάσκονται τα μαθήματα της Υγιεινής και της Οικιακής Οικονομίας

Με τη μεταρρύθμιση του 1959, γίνεται φανερή η ανάγκη σύνδεσης εκπαίδευσης-οικονομίας και ευρύτερης χρήσης της δημοτικής, ακολουθεί η μεταρρύθμιση του 1964. Στην τελευταία εκπαιδευτική μεταρρύθμιση παρατηρείται ομοιομορφία στη Μέση εκπαίδευση με την καθιέρωση της 9χρονης υποχρεωτικής φοίτησης και για τα δύο φύλα, ακόμη και αν τα κορίτσια φοιτούσαν σε αμιγή Γυμνάσια Θηλέων.

Εκτός από την κοινή δομή (3τάξιο Γυμνάσιο και Λύκειο), είναι επίσης κοινό το αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων αγοριών και κοριτσιών, εκτός, πάλι, από τη διδασκαλία των καθαρά «γυναικείων μαθημάτων» (Οικιακή Οικονομία, Νοσηλευτική, Παιδοκομία)

Η δεκαετία του '70, η μεταρρύθμιση του 1976 ουσιαστικά επαναφέρει τα εκπαιδευτικά πράγματα στην κατάσταση που είχε δημιουργηθεί το 1964 (η δικτατορία ανέστειλε τα μεταρρυθμιστικά βήματα του 1964).

Το προοδευτικότερο βήμα της συγκεκριμένης μεταρρύθμισης αποτελεί η επίσημη καθιέρωση της συνεκπαίδευσης και η συνεπακόλουθη κατάργηση των σχολείων θηλέων.

Είναι ευνόητο ότι η συνεκπαίδευση συμβάλλει στην αυξημένη εκπαιδευτική συμμετοχή των κοριτσιών.

Η μεταρρύθμιση της δεκαετίας του '80 δίνει ιδιαίτερη σημασία στην εκπαιδευτική ισότητα των φύλων.

Σε έρευνα για τη μαθητική διαρροή στην Ελλάδα κατά τη δεκαετία του 1960 παρατηρείται εγκατάλειψη της στοιχειώδους εκπαίδευσης για το μέγιστο μικρότερων μελών οικογένειας, για βοήθεια στο νοικοκυριό αλλά και για είσοδο στην εργασία

Αντίθετα η προσοχή της οικογένειας εστιαζόταν στην εκπαίδευση των αγοριών.

Κατά τη δεκαετία του 1970 παρατηρείται αύξηση της συμμετοχής των Ελληνίδων στην εκπαίδευση ενώ το 1979 καταργείται η αμιγής και καθιερώνεται η μικτή εκπαίδευση (δηλαδή φοιτούν μαζί στο ίδιο σχολείο κορίτσια και αγόρια)

Στη δεκαετία του '60 τα αγόρια υπερέχουν αριθμητικά ως προς τη συμμετοχή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Τα δεδομένα ανατρέπονται στη δεκαετία του '80.

Με τη μεταρρύθμιση του 1973 και τη σύνδεση της απόκτησης απολυτηρίου με τις εισαγωγικές εξετάσεις, αυξάνεται η συμμετοχή των κοριτσιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από το 50%, στα τέλη της δεκαετίας του '80, στο 53% στη δεκαετία του '90.

Σήμερα, τα ποσοστά συμμετοχής των κοριτσιών υπερτερούν έναντι των αγοριών σε όλες τις βαθμίδες της Γενικής δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, και της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Οι επιλογές των κοριτσιών σε σχέση με τα γνωστικά-επιστημονικά αντικείμενα παραμένουν παραδοσιακές.

Υπερτερούν, δηλαδή, αριθμητικά στη φοίτηση σε παιδαγωγικές και φιλοσοφικές σχολές (σε επίπεδο ΑΕΙ), σε σχολές που σχετίζονται με επαγγέλματα υγείας και πρόνοιας, γραφικών και καλλιτεχνικών σπουδών, τροφίμων και διατροφής και διοίκησης και οικονομίας (σε επίπεδο ΤΕΙ).

Αντίθετα, υποεκπροσωπούνται στις θετικές-τεχνολογικές κατευθύνσεις.

Είναι φανερό ότι και τα επαγγέλματα στα οποία οδηγεί η φοίτηση στις παραπάνω σχολές δεν απομακρύνουν τις γυναίκες από τις ιδιότητες που παραδοσιακά τους αποδίδονται, της φροντίδας και της περίθαλψης (μαίες, παρϊιατρικά επαγγέλματα, νοσοκόμες, κοινωνικοί λειτουργοί)

Οι μαθήτριες της Β΄ Τάξης (2011-12)
Υπεύθυνη καθηγήτρια Ε. Πάτκου